

Kaj je kakovost v fizioterapiji?

S pridobitvijo javnih pooblastil je Združenje fizioterapevtov Slovenije doseglo pomemben zgodovinski mejnik v regulaciji fizioterapije v Sloveniji. Nova pooblastila dajejo združenju večje pristojnosti, hkrati pa tudi večjo odgovornost za urejanje najrazličnejših vidikov stroke. Cilj je, da bi se dvignili standardi kakovosti slovenske fizioterapije in vzpostavil sistem za njihovo zagotavljanje v vsaki posamezni fizioterapevtski ambulanti zdravstvenega doma, na kliničnih oddelkih, v dolgotrajni oskrbi in zasebnih praksah.

Kakovost v fizioterapiji pomeni merljiv, sistematično spremljan in mednarodno primerljiv proces. Temeljni okvir za razumevanje in ocenjevanje kakovosti je Donabedianov model, ki kazalnike deli na kazalnike strukture, procesa in izidov. Ta delitev omogoča celovit vpogled v pogoje izvajanja fizioterapije, izvedbo terapevtskega procesa in končne učinke obravnave na pacienta.

Strukturni kazalniki opisujejo okolje, v katerem se fizioterapija izvaja. To so objektivno preverljivi podatki, kot so število in usposobljenost fizioterapevtov, razmerje med terapevti in pacienti, stopnja formalne izobrazbe, dodatno specialno znanje ter razpoložljivost ustrezne opreme in prostorov. Ti kazalniki so praviloma vezani na nacionalne standarde in normative, licenčne pogoje in akreditacijske postopke. Čeprav sami po sebi ne zagotavljajo dobre obravnave pacientov, pomenijo osnovni pogoj za kakovostno in varno izvajanje fizioterapije. So torej nujen, a ne zadosten pogoj.

Procesni kazalniki merijo, kako se fizioterapevtska obravnava v resnici izvaja. Ti kazalniki so še posebej pomembni, ker so neposredno povezani s strokovnim delom fizioterapevta. Med najpogosteje uporabljene spadajo izvedba začetne ocene funkcijskega stanja pacienta, uporaba standardiziranih merskih instrumentov, dokumentiranje ciljev obravnave in sprotno spremljanje napredka. Pomemben procesni kazalnik je tudi skladnost obravnave z veljavnimi kliničnimi smernicami in z dokazi podprto prakso. V nekaterih državah, na primer na Nizozemskem, se procesni kazalniki uporabljajo sistematično in omogočajo primerjavo kakovosti med posameznimi ustanovami in izvajalci.

Kazalniki izidov so osrednji pokazatelji uspešnosti fizioterapije, saj merijo dejanske učinke obravnave na pacientovo zdravje in funkcijo. Sem spadajo izboljšanje gibljivosti, mišične in aerobne zmogljivosti ter ravnotežja, zmanjšanje bolečine ter doseganje ciljev fizioterapevtskega programa. Izidi se ne ocenjujejo le subjektivno, temveč z uporabo standardiziranih in validiranih merskih orodij. Med najpomembnejšimi so orodja za pacientovo samooceno izida zdravljenja (angl. PROM), ki omogočajo kvantificiranje subjektivne zaznave funkcijskega napredka in kakovosti življenja. Pogosto vključujejo tudi podatke o ponovni obravnavi, ponovitvi težav ali potrebi po drugih zdravstvenih storitvah. Pomembno dopolnilo klasičnim kazalnikom izidov so orodja za pacientovo samooceno izkušnje z obravnavo (angl. PREM). Dajejo objektivne podatke o komunikaciji, razumevanju navodil, vključenosti pacienta v odločanje in o njegovem splošnem zadovoljstvu s storitvijo.

Posebna skupina so kazalniki dostopnosti in učinkovitosti, kot so čakalne dobe, trajanje obravnave, število terapij (obiskov) ter razmerja med stroški in izidi. Ti kazalniki omogočajo presojo vrednosti fizioterapije z vidika zdravstvenega sistema in družbe kot celote. Vsi kazalniki skupaj sestavljajo celovit in merljiv okvir za spremljanje kakovosti fizioterapije. To omogoča primerljivost, nenehno izboljševanje prakse in utemeljeno klinično odločanje, kar je značilno za zdravstvene sisteme najbolj razvitih držav na področju fizioterapije.

Verjamem, da imamo slovenski fizioterapevti ambicijo in znanje, da tak sistem vzpostavimo tudi pri nas. Ker se veliki premiki navadno zgodijo z majhnimi koraki, predlagam, da vsak fizioterapevtski kolektiv v novem letu uvede vsaj en nov kazalnik kakovosti v svoje delovno okolje.

Želim vam obilo strokovnega zadovoljstva v letu 2026!

prof. dr. Alan Kacin, urednik